

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI
DEPREM KAYNAKLI AFETLERE YÖNELİK TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ
(2023/8)

SOLUNUM YOLUYLA BULAŞAN ENFEKSİYONLAR
(Sağlık Personeline Özel)

Bu bilgi dökümanı deprem sonrası dönemde birinci basamakta çalışacak sağlık personeline destek amacıyla hazırlanmıştır.

Deprem sonrası kapalı alanlarda, kalabalık yaşama nedeniyle en sık karşılaşılabilecek enfeksiyon türü solunum yolu ile bulaşan enfeksiyonlardır. Pandeminin sürdüğü zaman diliminde bu tür hastalıkların olasılığının artması beklenir.

1. Olası hastalıklar

- İnfluenza
- COVID-19
- Meningokok enfeksiyonu
- Haemophilus influenzae* tip B enfeksiyonu
- Kızamık
- Suçiçeği
- Tüberküloz
- Toplum kaynaklı pnömoniler (*Streptococcus pneumoniae*, *Moraxella catarrhalis* ve *Haemophilus influenzae* tip B)

2. Önlemler

- El hijyeni (su ve sabunla ya da görünür kirlenme yoksa alkol bazlı el antiseptikleriyle)
 - Yemek öncesi
 - Gıda hazırlama öncesi ve sonrası (özellikle çiğ etle temas sonrası)
 - Tuvalete gittikten sonra
 - Hapşırık, öksürük sonrası
 - Çöp vb. atıklarla temas sonrası
 - Hayvanlarla ya da hayvan atıklarıyla temas sonrası
 - Yara bakımı öncesi ve sonrası
 - Hasta biriyle temas sonrası
- Kalabalık ve kapalı ortamlarda ağız ve burnu kapatacak şekilde tıbbi maske takılması
- Öksürük ve hapşırık sırasında ağız ve burnun tek kullanımlık kağıt mendille kapatılması ve çöpe atılması, mümkün değilse ağız ve burnun elle değil kolun iç yüzü ile kapatılması ve sonrasında el hijyeni uygulanması
- Burun akıntısı, burun tıkanıklığı, boğaz ağrısı, ateş, baş ağrısı, öksürük, balgam, kas-eklem ağrısı, döküntü (peteşi, purpura, makülopapüller, veziküller) gibi belirtileri olan kişilerin diğer kişilerle temasının mümkün olabildiğince kesilmesi, değilse en az 1,5 – 2 m uzak bulunulması, hasta kişinin tıbbi maske takmasının sağlanması

Bu doküman Uzm. Dr. Ahmet Sertçelik ve Prof. Dr. Banu Çakır tarafından 10/02/2023 tarihinde hazırlanmıştır.

Bilgilendirme notunun aşağıda belirtilen şekilde kaynak gösterilmek şartıyla yazılı, elektronik vb. ortamlarda kullanılması önerilmektedir:

Sertçelik A, Çakır B. Solunum Yoluyla Bulaşan Enfeksiyonlar. HÜTF Halk Sağlığı AD Deprem Kaynaklı Afetlere Yönelik Toplum İçin Bilgilendirme Serisi-2023/8.

[İnternet] <http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr/Erişim:13.2.2023>.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI DEPREM KAYNAKLI AFETLERE YÖNELİK TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2023/8)

- e. Her durumda bardak, kaşık, çatal, bıçak, havlu, diş fırçası gibi kişisel malzemelerin ortak kullanımından kaçınılması
- f. Eylül 2022 sonrası mevsimlik influenza aşısı olmayan ve birincil aşılama şeması tamamlanmış (iki doz) ve son aşının üzerinden 6 aydan fazla zaman geçmiş kişilerin COVID-19 açısından aşılanması, birincil aşılaması tamamlanmayanların bir ay arayla iki doz COVID-19 aşılamalarının yapılması
- g. Salgın gelişmesi halinde meningokok için yakın temas edenlere rifampisin kemoprofilaksi¹ (okul, oyun arkadaşları, ev halkı, ağız salgılarıyla direkt temas edenler) ve aşılamasının yapılması²
- h. Eksik kızamık ve suçiçeği aşılamalarının tamamlanması,
- i. Ortam temizliğinin düzenli şekilde yapılması
- j. Tozlu alanlardan uzak durulması
- k. Sığınma alanlarının sayısının artırılması ve kalabalığın önlenmesi

3. Tanı

- a. Belirti ve bulguların değerlendirilmesi
- b. Özellikle kümelenme olması halinde etkenin tespit edilmesi
- c. Nazofarengeal örneklerden SARS-CoV-2, Influenza, kızamık, suçiçeği, mümkünse solunum yolu patojenleri multipleks PCR, mikobakteri PCR
- d. *Hemophilus influenza* tip B, meningokok ve tüberküloz açısından uygun örneklerden kültür gönderilmesi (BOS, balgam v.b.)
- e. Akciğer (direkt grafi, BT) ve santral sinir sistemi (BT, MR) açısından görüntülemelerin yapılması

4. Tedavi

- a. Semptomatik tedavi
- b. İnfluenza: Erişkin (>40kg): Oseltamivir 2x75 mg (po), <1 yaş: 2x3mg/kg (po), ≤15kg: 2x30mg (po); 15,1 – 23kg: 2x45mg (po); 23,1 – 40kg: 2x60mg (po); 5 gün, böbrek doz ayarı gerekmekte. İlacın ilk 48 saatte başlanması önerilir.
- c. Meningokok, *Hemophilus influenzae* tip B ve tüberküloz için klinikle uyumlu antimikrobiyal tedavinin verilmesi

5. Kaynaklar

1. Sarah A. Mbaeyi Catherine H. Bozio, Jonathan Duffy, et. al. Meningococcal Vaccination: Recommendations of the Advisory Committee on Immunization Practices, United States, 2020. MMWR. 2020;69(9):1-41.
2. [İnternet]<https://www.klimik.org.tr/2023/02/08/deprem-sonrasi-infeksiyon-hastaliklarinin-onlenmesi-ve-yonetimi/> Erişim:09.02.2023
3. Ağalar C, Öztürk Engin D. Afetlerde Solunum Yolu Enfeksiyonları. In: Afetler ve Enfeksiyonlar. Ed: Köse Ş. Türkiye Klinikleri. 1. Baskı, Mayıs 2021, Ankara pp:47-51.
4. [İnternet] <https://reference.medscape.com/drug/tamiflu-oseltamivir-342618> Erişim: 09.02.2023

¹ Çocuklarda rifampisin 2x10mg/kg (po), 2 gün, günlük maksimum doz 600 mg, gebelerde 250 mg (im) tek doz, erişkinlerde siprofloksasin 500 mg (po) tek doz

² MenACWY-D (Menectra®) 9 – 23 ay: 12 saat arayla 2 doz; ≥ 24 ay: Tek doz, MenACYW-CRM (Menveo®) 2 ay: 2, 4, 6 ve 12 aylar olmak üzere 4 doz; 3 – 6 ay: ≥ 7 aylık olana kadar 8 haftalık aralıklarla, ≥7 aylıkken ek bir doz ve en az 12 hafta sonra ve 1. yaşından sonra ek doz, 7 – 23 ay: 12 saat arayla 2 doz (ikinci doz bir yaş sonrası); ≥ 24 ay: Tek doz

Bu doküman Uzm. Dr. Ahmet Sertçelik ve Prof. Dr. Banu Çakır tarafından 10/02/2023 tarihinde hazırlanmıştır.

Bilgilendirme notunun aşağıda belirtilen şekilde kaynak gösterilmek şartıyla yazılı, elektronik vb. ortamlarda kullanılması önerilmektedir:
Sertçelik A, Çakır B. Solunum Yoluyla Bulaşan Enfeksiyonlar. HÜTF Halk Sağlığı AD Deprem Kaynaklı Afetlere Yönelik Toplum İçin Bilgilendirme Serisi-2023/8.
[İnternet] <http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr> Erişim:13.2.2023.

**HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI
DEPREM KAYNAKLI AFETLERE YÖNELİK TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ
(2023/8)**